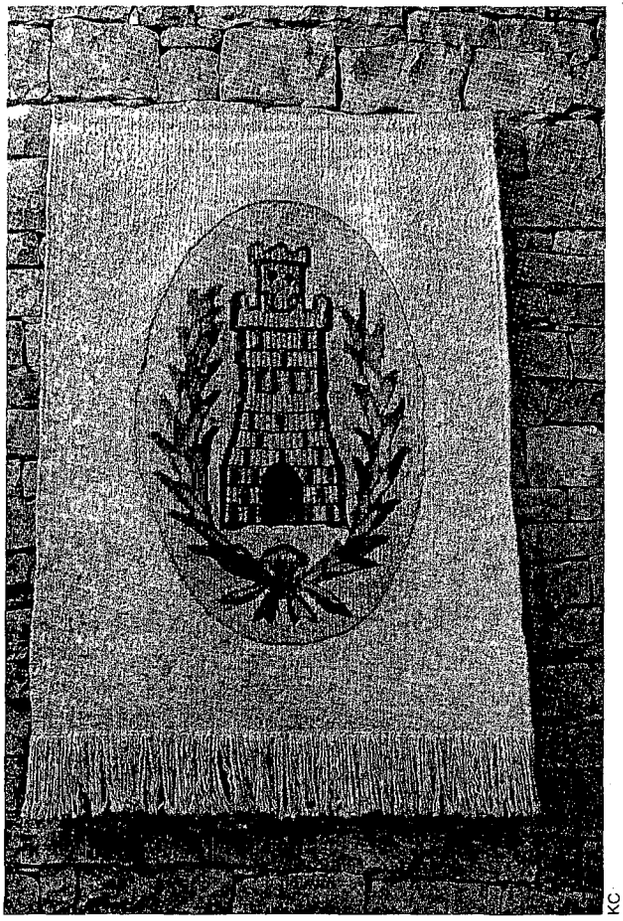
Una ullada a la Fatarella

Regidoria de Cultura de la Fatarella

KC

Aquesta població de la Terra Alta és un municipi amb uns 1.300 habitants; el nucli urbà està situat a 487 m d'altitud i el terme municipal té una extensió de 56,23 km².

La torre de defensa d'origen àrab, anomenada la Fatarella, estava situada a l'actual emplaçament on hi ha la capella de la Mare de Déu de la Misericòrdia, i sembla ser que donà nom al poble actual.

L'any 1153 Ramon Berenguer IV va fer la donació de les terres de la Batllia de Miravet als Templers. Aquestes incloïen els termes de la Fatarella i Camposines.

L'any 1317 s'atorgà carta de poblament a la Fatarella, vint anys més tard que a Camposines, que, antigament, era un terme independent de la Fatarella.

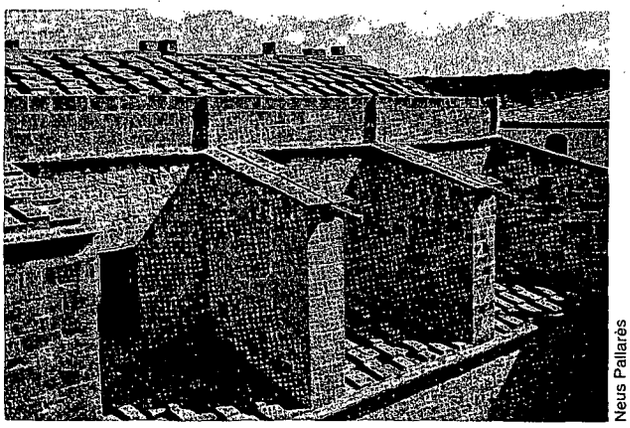
Amb l'extinció de l'orde del Temple l'any 1317 els Hospitalers accediren al domini d'aquestes terres. En aquell temps la Fatarella i Camposines pertanyien a la Comanda d'Ascó, però al segle XV la Fatarella passà a formar part de la Comanda de Vilalba. D'aquests segles, que veieren revifar-se un cop més els intents aragonesos d'annexionar-se tota la banda dreta de l'Ebre, cal citar un fatarellenc il·lustre, en Jeroni Ardèvol, professor de gramàtica a Barcelona; entre els seus deixebles, el que més tard serà conegut com Sant Ignasi de Loiola.

L'expulsió dels moriscos, ja a les primeries del segle XVII va tenir, pel que sembla, escassa repercussió a casa nostra. Més importància

KC

Església Parroquial de Sant Andreu.

Neus Pallarès

Teulada de l'església Parroquial de Sant Andreu.

tingué la guerra dels Segadors, que significà fortes commocions per a la comarca entre els anys 1640 i 1660. Tortosa es convertí en seu de l'exèrcit d'Olivares i s'intentà sotmetre el Principat. Pobles com Orta i Arnes es rendiren. Tota la zona caigué en mans castellanes. Acabada la contesa, en començar a refer-se, s'inicià una nova guerra, la de Successió.

El poble va estar emmurallat fins al segle XVII. Dels cinc portals que tancaven la població només es conserva el de Cal Bo, al carrer de Baix. El casc antic està configurat per carrers estrets, sinuosos i costeruts. Tot passejant-hi es poden observar elements constructius importants, com algunes portalades de pedra picada, inscripcions, escuts, nombrosos porxos i Casa Balsebre, edifici senyorial del segle XVII amb una interessant galeria correguda de petites finestres de mig punt.

L'última, i potser una de les pitjors malvestats sofertes per la nostra terra va ser la guerra civil de 1936-39. La població civil va patir les conseqüències d'aquest enfrontament bèl·lic, especialment durant la sagnant batalla de l'Ebre. La vida però continua, i la Fatarella segueix endavant. L'agricultura ha deixat de ser la principal base econòmica, tot i que es continua conreant l'olivera, l'ametller i les avellanes, generalment a temps parcial.

L'església parroquial de Sant Andreu

La seva construcció es va iniciar al segle XVII. L'interior és d'estil renaixentista amb elements del gòtic tardà a la volta. Té una nau central i capelles entre els contraforts laterals. La capçalera és poligonal amb volta d'estel. La façana principal és d'estil barroc i es va construir durant el segle XVIII, segons consta en un escut del poble que hi ha al damunt de la porta principal. El sol encara conserva l'enllosat de pedra picada.

La Font de Sant Joan

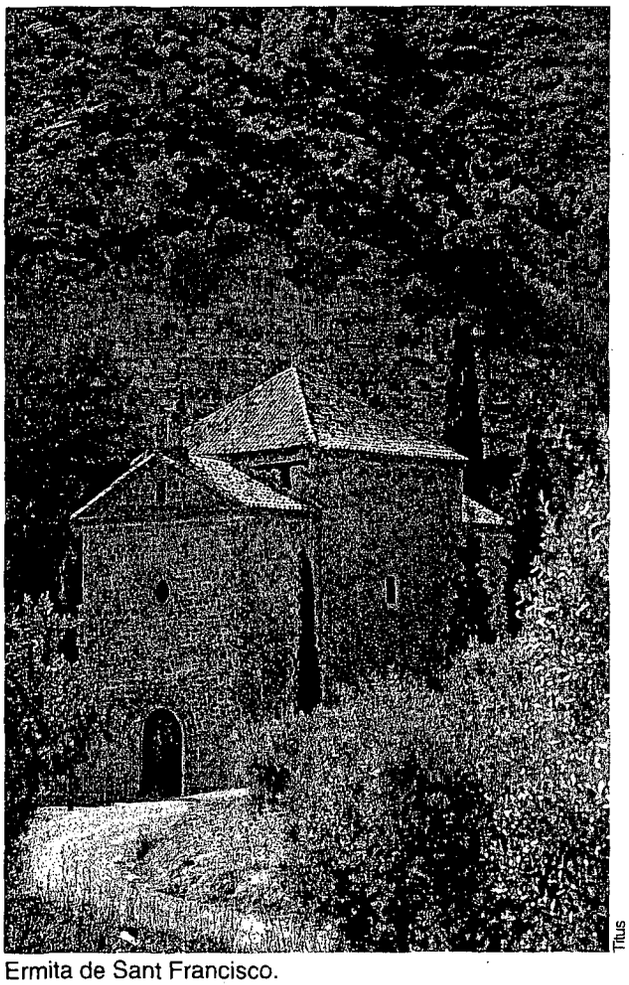
És una construcció popular dels segles XVI-XVII que originariament bastia d'aigua al poble. La trobareu al nord del poble, camí de la Casa Ecològica i a prop de l'ermita de Sant Pau, del segle XVII.

Capella de la Mare de Déu de la Misericòrdia

Es va edificar al segle XVIII; és d'estil renaixentista, de planta rectangular. Al seu interior destaca la cúpula amb cimbori octogonal. El dia 8 de setembre és festa local per a recordar que les festes se celebraven durant aquests dies.

Festes

Sant Antoni, 17 de gener. Es beneeixen els animals a la plaça de l'Església.

Titus

Ermita de Sant Francisco.

Sant Blai, primer cap de setmana de febrer. El dissabte, els Majorals subhasten la llenya per a sufragar la festa. Per la tarda es balla la «jota de la Fatarella» amb la tortada, que pel matí s'ha ofert al Sant. L'endemà és la Festa dels Quintos, els quals organitzen la popular cursa de rucs.

Ermita de Sant Francisco

Edificada amb mamposteria, excepte la façana, construïda de carreus, de planta rectangular amb un transepte d'on s'alça una cúpula. La coberta de la teulada està feta a doble vessant, excepte la cúpula que és a quatre vessants.

La façana compta amb una portalada de mig punt, cossetans i brancals motllurats, té un òcul i s'acaba amb un frontó triangular emmarcat per línies de totxo i una espadanya.

A la pedra clau de la portalada hi ha la data de 1700 sota l'escut de la Fatarella. Adossada a l'ermita hi ha la sagristia. L'ermita de Sant Francisco és molt estimada pels fills del poble, els quals celebren la festa cada any el primer dissabte després de Pasqua, una romeria que es remunta a temps ancestrals. La llegenda, passada de pares a fills, conta que l'ermita es va construir en acció de gràcies per haver sobreviscut a una epidèmia que va assotar la població a finals del segle XVII.

Romeria a l'ermita de Sant Francisco

Se celebra el primer dissabte després de Pasqua. A les sis del matí repiquen les campanes i surt la processó. Un cop allí se celebra la Santa Missa i tot seguit es ballen sardanes a la plaça. Hi acudeix tot el poble, dinant a l'aire lliure. El moment més emotiu és l'arribada de la processó al poble amb els bordons i cantant la lletania.

Festes Majors

Estan dedicades a la Mare de Déu de la Misericòrdia i se celebren el primer cap de setmana d'agost. La Fatarella també ho celebra amb diversos actes populars: ball, cursa de rucs, exposicions, concerts, etc.

Mare de Déu de la Misericòrdia: dia 8 de setembre

Festa local per a recordar que en temps passats les festes se celebraven durant aquests dies. La capella dedicada a la Mare de Déu es va edificar al segle XVIII; és d'estil renaixentista, de planta rectangular. Al seu interior hi destaca la cúpula amb cimbori octogonal. La capella, de construcció gegantina, destaca molt, doncs està situada al lloc més elevat del poble i d'ací s'albira tota la comarca. Aquesta situació privilegiada ha fet que se l'anomeni el Mirador de la Terra Alta.

Ajuntament de la Fatarella

Corrida de rucs a les Festes de Sant Blai l'any 1995.